

tænkt tilendbragt paa 10 Aar, altsaa samtidig med Kjøbenhavns Landbefæstning.

Ved Lillebelts Fjnskyst mellem Middelfart og Strib, paa et Punkt, hvor det smalle Sund gjør en ret Vinkel, og hvorfra Farvandet kan bestryges paalangs baade nordøst og vestøst i en Længde af $\frac{1}{2}$ Mil hver Vej, er det paatænkt at anlægge et isoleret Laarnfort, som skal kunne hindre fjendtlige Skibe i at færdes gennem Lillebelt. Det er tænkt bygget i en lignende Form som de foranvænte sjællandske Havneforter, men armeret med et noget større Antal Kanoner, der naturligvis maa have nogen panderbrydende Gvne, og som maa opstilles i Terntaarne, der formaa at modstaa det svære panderbrydende Skjts, som selv smaa Krigsskibe, Kanonbaade, Monitører og deslige ville kunne bringe i Virksomhed imod det. Ved sin Beliggenhed kan Fortet under visse Omstændigheder faae Betydning med Hensyn til Vedligeholdelsen af Forbindelsen mellem Fyn og Nørrejylland; men den jydskse Terntaarn og Fredericia Banegaard ere undtagne dets virksomme Beskydning. Med Artilleriudrustning er det anslaaet til en Beføstning af 1,958,000 Kroner. Det vil kunne bygges færdigt paa 5 Aar fra den Dag, det sættes i Bygning.

I Erkjendelsen af, at det i paakommende Tilfælde vil være nødvendigt at føre et saa energisk og haardnakket Forsvar af Rigets største Provinds Nørrejylland, som Kræfterne og Omstændighederne ville tillade det, har Krigsbestyrelsen ladet redegjøre alle de Terrainaffnit nordøst for Aarhus, som kunde tænkes egnede til Anlæg af et befæstet Støtte- og Rettaalepunkt for Armeen i Jylland, en Befæstning, som maatte kunne holdes af en mindre Styrke, men om fornødent yde den hele Armeeførelse Tilflugt. Med Muligheden af en Overførsel af Tropper til eller fra Sjælland for Die har man fortrinnsvis søgt Stedet paa Jyllands Østkyst, og undersøgt Affnittene ved Løve, Helgenæs, Ebeltoft, Grenaa, Udbyhøi, Genskeløster og Gladstrand, men tillige søgt inde i Landet ved Limfjorden, ved Furelund, paa Mors og ved Oddesund; men nogenlunde gunstige Vilkaar fandtes kun de tre smaa Halvøer paa Sønderfiden af Dyrøland at yde, og af disse valgtes igjen Helgenæs som den, der er lettest at forsvare mod Landsfiden, og som den, der frembyder de bedste Betingelser for en dog i alle Tilfælde meget præker Søforbindelse med Sjælland.

Halvøen Helgenæs, som er ca. $\frac{1}{2}$ Mil lang og $\frac{1}{3}$ Mil bred, frembyder et efter danske Forhold overordentlig bakket og uoverskueligt Terrain, i hvilket man let vil kunne skjule baade en anfælig Troppstyrke og de Etablissementer; der maa findes bag en befæstet Stilling, saa at et Bombardement fra Land- eller Søfiden ikke vilde være meget at befrygte. Kysterne ere vel ikke utilgængelige, men dog paa større Strækninger lidet egnede til Landgangsforløb. Fra Fjælllandet er Halvøen kun tilgængelig ad en lang Lange, der

paa et enkelt Sted kun er 400 Alen bred og 10 Fod høi over Vandfladen. Løgen egner sig imidlertid ikke ret vel til Befæstning, fordi den er domineret af det nordøst for liggende høiere Terrain. Heller ikke egner dette sig til Anlægget af en offensiv Befæstning, en Slags Brohoved foran Løgen. Til Hovedforsvaret har man derfor udset en Stilling, der i en Længde af ca. 5,000 Alen strækker sig over tre Bakketoppe i en Rue med en Afstand af ca. 5,000 Alen søndenfor den smalleste Del af Draget, 8,000 Alen fra Søiderne nordøst for dette. I denne Stilling har man som Hovedstøttepunkter foreslaaet anlagt 3 Forter, med Artilleriforsvar fra de aadne Voldlinier, der ere forsynede med Ammunitionsmagasiner og stufaste Svælvinger til at flytte Kanonerne ind i under Trævernerne. Under Strubelinien have Forterne Besætningskafematter for Befæstningen, og Raponnierer i Graven yde denne Flankforsvar. Der er gjort Regning paa, at der i det meget indstaaene Terrain mellem og foran Forterne vil blive anlagt Løvegrave og Batterier for Fæstningskafets til Beherskelse af de fra Forterne ufete Dalsløber og tillige til Modstand mod de Beleiringsarbejder, Fjenden maatte føre frem over Draget. Stillingen er derfor tænkt doteret nogenlunde rigeligt med Fæstningskafets. Til Afværgelse af Landgangsforløb er der projekteret 5 Batterier rundt om Kysten, af hvilke de to nærmest Fjællene af Fortlinien skulde have noget panderbrydende Skjts for at kunne hindre fjendtlige Skibe i at nærme sig tilstrækkeligt til at beskyde Stillingen paalangs. I det Indre af Halvøen bliver der at anlægge nogle Magasinbygninger, hvoriblandt et bombefast Krudttaarn; endvidere blive nogle mindre Veianlæg og en Landgangsbro nødvendige. Hele Befæstningen er anslaaet til 2,950,000 Kr., hvoraf Artilleriet, som er beregnet til ialt 122 Stk. Skjts, kræver 1,200,000 Kr. Anlægget antages at være færdigt paa 6 Aar, altsaa 1 Aar før Kjøbenhavns Søbefæstning, 4 Aar før Landbefæstningen.

Den foreslaaede Befæstning paa Helgenæs vil, saavidt skjønnes, fyldestgjøre det Diemed at yde en i Nørrejylland opererende Hærafdeling, hvem Lykken maatte være gaaet imod, et Tilflugtssted, hvor den er beskyttet med Tilintetgjørelse, saalenge Forraabene strække til, og hvorfra den muligvis under gunstige Omstændigheder kan slippe over til Sjælland eller ialtfald foreløbigt til Samø. Henset hertil og til den forholdsvis ringe Beføstning, kan man tilraade Befæstningen paa Helgenæs.

Der er imidlertid blevet reist Spørgsmaal om, hvorvidt det befæstede Helgenæs tilnærmelsesvis vil kunne gjøre Fyldest for en virkelig Fæstning i Nørrejylland. Der er blevet henvist til, at det ligger vel affides, vel langt fra den Hovedoperationslinie langs Halvøens Østkyst, som baade en Fjende og vor egen Hær fortrinnsvis ville være henviste til, vel langt fra de Gvne af Landet,